

SYNKRONISERING AV TILLSTÅNDSPERIODERNA

för analog och digital kommersiell radio

Innehåll

Sammanfattning.....	3
1 Författningsförslag.....	4
1.1 Förslag till lag om tillfälliga bestämmelser om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio	4
2 Uppdraget.....	6
2.1 Hur arbetet har bedrivits	6
3 Kommersiell radio	7
3.1 Bakgrund.....	7
3.2 Analog kommersiell radio	8
3.2.1 Tillstånd analog kommersiell radio	9
3.3 Digital kommersiell radio	11
3.3.1 Tillstånd digital kommersiell radio.....	12
4 Finns behov av en synkronisering?	14
4.1 Skälen för MPRT:s bedömning.....	14
4.2 Radioföretagens synpunkter	15
5 Hur kan en synkronisering uppnås?	17
5.1 Skälen för MPRT:s bedömning och förslag.....	17
5.1.1 En förlängning av tillstånden att sända kommersiell radio.....	17
5.1.2 Meddela tillstånd för en kortare period än åtta år	19
5.1.3 Sammanfattande bedömning av alternativen	20
5.2 En lag med tillfälliga bestämmelser om förlängning	21
6 Konsekvenser av MPRT:s förslag.....	23
7 Författningskommentar	25
7.1 Förslaget till lag om tillfälliga bestämmelser om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio	25

Bilaga 1 Uppdraget

Bilaga 2 Radioföretagens synpunkter

Sammanfattning

Kommersiell radio kan vara av två slag; analog respektive digital kommersiell radio. För att bedriva dessa sändningar behövs tillstånd från Myndigheten för press, radio och tv (MPRT). Tillståndsgivningen skiljer sig åt mellan analoga och digitala sändningar.

Tillstånden att sända kommersiell radio gäller för en åttaårsperiod. I dag överlappar tillståndsperioderna för analog och digital radio varandra. Tillstånden för digital kommersiell radio löper ut 2022 medan tillstånden för analog kommersiell radio löper ut 2026.

MPRT har fått i uppdrag av regeringen att analysera behovet av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio för att öka effektiviteten och förutsebarheten för radioföretag med verksamhet i Sverige. I uppdraget ingår att analysera på vilka sätt en synkronisering kan uppnås och beskriva konsekvenserna av olika alternativ.

MPRT bedömer att det finns ett behov av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio. En sådan synkronisering bidrar till att radioföretagen får bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet. En synkronisering av tillståndsperioderna kan vara positiv även för lyssnarna. En synkronisering skapar vidare förutsättningar för framtida överväganden om förändringar i tillståndsgivningen.

En synkronisering av tillståndsperioderna för analog respektive digital kommersiell radio kan uppnås antingen genom att tillstånden för kommersiell radio förlängs eller genom att tillstånd ges för en kortare period än åtta år.

MPRT föreslår att de nu gällande tillstånden att sända digital kommersiell radio förlängs till och med den 31 juli 2026 vilket, på ett enkelt och snabbt sätt, ger en möjlighet att uppnå en synkronisering av tillståndsperioderna för analog respektive digital kommersiell radio från 2026. En förlängning ökar förutsebarheten för radioföretagen. En lag med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända digital kommersiell radio bör därför införas för att ge tillståndshavarna en möjlighet att ansöka om förlängning.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om tillfälliga bestämmelser om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller tillfälliga bestämmelser om förlängning av de tillstånd att sända digital kommersiell radio som upphör den 30 september 2022.

2 § Bestämmelserna i lagen tillämpas i stället för följande bestämmelser i radio- och tv-lagen (2010:696)

- 13 kap. 24 § om ansökan,
- 13 kap. 26 § om vad som ska beaktas vid tillståndsgivningen, och
- 13 kap. 30 § om tillståndsperiodens längd.

För tillstånd enligt denna lag att sända digital kommersiell radio gäller i övrigt bestämmelserna i radio- och tv-lagen (2010:696).

Förlängning av tillstånd

3 § En tillståndshavare som vill få sitt tillstånd förlängt ska ansöka om det hos Myndigheten för press, radio och tv senast sex månader innan tillståndsperioden går ut.

Ett tillstånd som förlängs gäller till och med den 31 juli 2026.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

4 § Myndigheten för press, radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio.

Avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena.

5 § Myndigheten för press, radio och tv ska förlänga ett tillstånd enligt 3 § om det inte finns skäl för att återkalla tillståndet enligt 18 kap. radio- och tv-lagen (2010:696).

6 § Myndigheten för press, radio och tv ska besluta i fråga om förlängning av tillstånd senast två månader innan tillståndsperioden går ut.

7 § Beslut av Myndigheten för press, radio och tv att inte förlänga ett tillstånd enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket ska handläggas skyndsamt.

8 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande hos kammarrätten av beslut som meddelats av en allmän förvaltningsdomstol enligt 7 §.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Lagen upphör att gälla den 31 juli 2026.

2 Uppdraget

MPRT har fått i uppdrag att analysera behovet av att synkronisera tillståndperioderna för analog och digital kommersiell radio för att öka effektiviteten och förutsebarheten för radioföretag med verksamhet i Sverige. I uppdraget ingår att analysera på vilka sätt en synkronisering kan uppnås och beskriva konsekvenserna av olika alternativ. Myndigheten bör inhämta synpunkter från berörda radioföretag. Om myndigheten kommer fram till att det finns behov av ändrad lagstiftning ska författningsförslag lämnas, *se bilaga 1*.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 1 februari 2021.

2.1 Hur arbetet har bedrivits

MPRT har gett tillståndshavarna för analog och digital kommersiell radio möjlighet att lämna synpunkter på uppdraget. Även Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB har beretts tillfälle att yttra sig över uppdraget. Inkomna yttranden bifogas rapporten i *bilaga 2*. På myndighetens webbplats har information om uppdraget publicerats, liksom en möjlighet för övriga att redovisa sin uppfattning. Myndigheten har också haft digitala möten med de radioföretag som har yttrat sig.

3 Kommersiell radio

Kommersiell radio kan vara av två slag; analog kommersiell radio och digital kommersiell radio. Kommersiell radio definieras i radio- och tv-lagen (2010:696) som tillståndspliktiga ljudradiosändningar som inte kräver tillstånd av regeringen, inte bara får äga rum under en begränsad tid och som inte är närradio. Fördelningen av tillstånd att sända kommersiell radio regleras i kapitel 13 i radio- och tv-lagen.

MPRT ger tillstånd att sända kommersiell radio (13 kap. 1 § radio- och tv-lagen). Myndigheten ska inför beslut om tillstånd att sända kommersiell radio samråda med Konkurrensverket och Post- och telestyrelsen (PTS) i konkurrensfrågor (6 § förordning [2020:879] med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv).

Ett tillstånd att sända kommersiell radio gäller i åtta år. Om det finns särskilda skäl, får MPRT besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden (13 kap. 30 §).

För radiosändningar gäller en så kallad dubbel tillståndsplikt. Det innebär att den som har tillstånd att sända kommersiell radio från MPRT också behöver tillstånd för själva utsändningen. Tillstånd att använda radiosändare lämnas av PTS enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

3.1 Bakgrund

Den 1 april 1993 blev det genom lokalradiolagen (1993:120) tillåtet att sända analog kommersiell radio i Sverige, förutsatt att tillstånd beviljades. Varje tillstånd auktionerades ut till den som betalade mest och auktionsbudet blev sedan den årliga koncessionsavgift som tillståndshavaren åtog sig att betala. En tillståndshavare hade krav på att sända program, särskilt framställda för den egna verksamheten, under minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn. Nivån på koncessionsavgifterna, i kombination med kravet på eget framställda program, medförde att många tillståndshavare fick svårt att nå lönsamhet. Flertalet slöt sig därför samman i nätverk, vilket ledde till ett likriktat utbud med några få dominerande aktörer. I syfte att öka mångfalden och den lokala förankringen i lokalradion trädde nya regler i kraft den 1 juli 2001. Reglerna togs in i radio- och TV-lagen (1996:844) och innebar dels att koncessionsavgiften bestämdes till 40 000 kr per år, dels att tillstånden skulle fördelas utifrån särskilda kriterier där den mängd eget och lokalt material som en aktör åtog sig att sända blev utslagsgivande.

För att få ett tillstånd gjorde de sökande mycket omfattande åtaganden vad gäller sändning av eget och lokalt material, i en del fall upp till 24 timmar per dygn. Dessa åtaganden blev därefter villkor, som knöts till de enskilda sändningstillstånden. Lokalradiolagen upphävdes den 1 juli 2001, det vill säga samtidigt som de nya reglerna i radio- och TV-lagen trädde i kraft. Enligt särskilda övergångsbestämmelser skulle dock vissa av lokalradiolagens bestämmelser tillämpas fram till utgången av 2008 för de tillståndshavare som hade fått sina tillstånd före den 1 juli 2001. Genom

lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio förlängdes denna period att gälla till utgången av 2009. Lagen gav även möjligheter till förlängning med ytterligare en tillståndsperiod om högst ett år. Den 1 augusti 2010 trädde radio- och tv-lagen (2010:696) i kraft. Enligt övergångsbestämmelserna till lagen hade den tillståndshavare vars tillstånd hade förlängts med den ovan nämnda tillfälliga lagen och fortfarande hade tillstånd den 1 augusti 2010, rätt att utan särskild ansökan få fortsätta att bedriva sändningar inom det sändningsområde som tillståndet avsåg till den 1 augusti 2018. Övergångsbestämmelserna innehöll också regler om skyldighet att betala avgifter.

Det har varit möjligt att sända digitalradio i Sverige sedan 1995. Det dröjde dock till år 2014 innan några tillstånd att sända digital kommersiell radio delades ut till kommersiella programföretag. Innan radio- och tv-lagen trädde i kraft innebar förordningen (1995:1020) om digitala ljudradiosändningar att Radio- och TV-verket hade hand om ansökningsförfarandet och lämnade förslag till regeringen på vilket eller vilka programföretag som skulle meddelas tillstånd. Regeringen beslutade sedan om tillstånd. Några tillstånd till kommersiella programföretag meddelades inte med stöd av denna förordning.¹

3.2 Analog kommersiell radio

MPRT ska bestämma sändningsområdenas omfattning för analog kommersiell radio med hänsyn till vad som främjar konkurrens och mångfald på hela radioområdet och ger förutsättningar för en livskraftig kommersiell radio. Myndigheten ska samråda med PTS i frågor om sändningsområdenas omfattning. Flera tillstånd kan ges för samma sändningsområde (13 kap. 2 § radio- och tv-lagen).

Tillstånd att sända analog kommersiell radio får endast ges till en fysisk eller juridisk person som har finansiella och tekniska förutsättningar att sända under hela tillståndsperioden. Tillstånd får inte lämnas till staten, regioner eller kommuner direkt eller indirekt, exempelvis till företag som dessa har inflytande i genom ägarandelar eller avtal (13 kap. 4 §). Den som uppfyller kraven i 4 § och som har angett den högsta sändningsavgiften ska ges tillståndet (13 kap. 8 §).

En fysisk eller juridisk person får inte förfoga över mer än ett tillstånd att sända analog kommersiell radio inom ett sändningsområde, om det finns skäl att anta att det kan inverka menligt på konkurrensen (13 kap. 5 §).

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio får förenas med vissa villkor, bland annat krav på befolkningstäckning och tekniska villkor (13 kap. 9 §).

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio kan återkallas under vissa förutsättningar. Det kan till exempel ske om sändningar endast skett i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid om minst fyra veckor eller om tillståndshavaren väsentligen brutit mot vissa villkor. Ett tillstånd kan också återkallas om en domstol har funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten. Återkallelse av nämnda anledningar får dock endast ske om åtgärden inte framstår som alltför ingripande i relation till den aktuella förseelsen.

¹ Texten i avsnittet är till största delen hämtad ur regeringens proposition *En ny radio- och tv-lag* prop. 2009/10: 115 s. 218, 227 och 236–237.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillåtelse från MPRT över mer än ett tillstånd för analog kommersiell radio i ett sändningsområde, och finns det skäl att anta att förfogandet kan inverka menligt på konkurrensen, får det eller de tillstånd återkallas som har lämnats efter det första tillståndet. Återkallelse i detta fall får endast ske om åtgärden står i rimlig proportion till möjligheterna att främja konkurrens och mångfald i sändningsområdet (18 kap. 5 och 7 §§).

3.2.1 Tillstånd analog kommersiell radio²

De nu gällande tillstånden att sända analog kommersiell radio meddelades under senare delen av 2017 då myndigheten – efter ett slutet anbudsförfarande – beslutade om tre nationella och 35 regionala eller lokala tillstånd i 21 sändningsområden. Tillstånden gäller från och med den 1 augusti 2018 till och med den 31 juli 2026. Drygt 1,3 miljarder kronor betalades för rätten att sända. Det finns i huvudsak två större aktörer med tillstånd för kommersiell radio, Bauer Media genom tillståndshavaren Bauer Media AB och NENT Group genom tillståndshavaren Kilohertz AB. Dessa företag har tillsammans den stora merparten av samtliga analoga och digitala tillstånd för kommersiell radio.

De rikstäckande analoga tillstånden tilldelades Bauer Media, NRJ och NENT Group. Av de 35 regionala eller lokala tillstånden tillföll arton NENT Group³, åtta Bauer Media, medan nio gick till andra aktörer. Bauer Media och NRJ har sedan ett antal år tillbaka ett långtgående samarbete när det gäller reklamförsäljning på radiomarknaden. Flera av de övriga tillståndshavarna samarbetar med de två största aktörerna.

För de nationella analoga tillstånden gäller ett villkor om befolkningstäckning. Sändningarna ska kunna tas emot i områden där minst 70 procent av Sveriges befolkning är bosatt. Kravet på befolkningstäckning skulle vara uppfyllt inom ett år från det att tillstånden började gälla.

Tabell 1. Tillstånd – analog kommersiell radio

Beteckning	Tillståndshavare	Sändningsområde <i>Tillstånd med tomma fält är rikstäckande</i>
Mix Megapol	Bauer Media AB	
Rockklassiker Kungsbacka	Bauer Media AB	Halland
Rockklassiker Kalmar	Bauer Media AB	Kalmar
Rockklassiker Gotland	Bauer Media AB	Gotland
Rockklassiker Östergötland	Bauer Media AB	Östergötland
Lugna Klassiker	Bauer Media AB	Stockholm

² Enligt MPRT:s tillståndregister, 2021-01-22.

³ Vid tillståndsgivningen tillföll 17 regionala eller lokala tillstånd NENT Group (genom tillståndshavaren Kilohertz AB). Därefter har bolaget genom överlåtelse förvärvat ytterligare ett tillstånd.

Beteckning	Tillståndshavare	Sändningsområde <i>Tillstånd med tomma fält är rikstäckande</i>
Rockklassiker Värmland	Bauer Media AB	Värmland
Rockklassiker Gävleborg	Bauer Media AB	Gävleborg
Rockklassiker Ö-vik	Bauer Media AB	Västernorrland
Power Hit Radio 107,5	DB Media AB	Stockholm
RIX FM	Kilohertz AB	
STAR FM Blekinge	Kilohertz AB	Blekinge
STAR FM Kronoberg	Kilohertz AB	Kronoberg
STAR FM Halland	Kilohertz AB	Halland
STAR FM Kalmar	Kilohertz AB	Kalmar
Star FM Jönköping	Kilohertz AB	Jönköping
Star FM Västra Götaland	Kilohertz AB	Västra Götaland
STAR FM Östergötland	Kilohertz AB	Östergötland
STAR FM Södermanland	Kilohertz AB	Södermanland
STAR FM Örebro	Kilohertz AB	Örebro
STAR FM Västmanland	Kilohertz AB	Västmanland
Star FM Stockholm	Kilohertz AB	Stockholm
Star FM Uppsala	Kilohertz AB	Uppsala
STAR FM Dalarna	Kilohertz AB	Dalarna
STAR FM Gävleborg	Kilohertz AB	Gävleborg
STAR FM Jämtland	Kilohertz AB	Jämtland
STAR FM Västernorrland	Kilohertz AB	Västernorrland
Star FM Umeå	Kilohertz AB	Västerbotten
STAR FM Norrbotten	Kilohertz AB	Norrbotten
NRJ	NRJ Sweden AB	
Svensk Pop	NRJ Sweden AB	Stockholm
Retro FM Skåne	Nya Radio City AB	Skåne
Rockklassiker Göteborg	Nya Radio City AB	Västra Götaland
Rockklassiker Stockholm	Nya Radio City AB	Stockholm
Bandit Rock Stockholm	Radio Nova AB	Stockholm
Bandit Rock Uppsala	Radio Nova AB	Uppsala

Beteckning	Tillståndshavare	Sändningsområde <i>Tillstånd med tomma fält är rikstäckande</i>
Vinyl FM Östergötland	Svenska Medietjänster AB	Östergötland
Vinyl FM Stockholm	Svenska Medietjänster AB	Stockholm

3.3 Digital kommersiell radio

Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som får upplåtas för digital kommersiell radio (13 kap. 22 § radio- och tv-lagen). Regeringen beslutade den 28 oktober 2010 om tillgängligt utrymme. Beslutet innebär att utrymme motsvarande två frekvenslager med regional nedbrytbarhet i 34 regioner får användas för digital kommersiell radio. Vid tillståndsgivningen 2014 gjordes bedömningen att 15 nationella programtjänster rymdes inom ett frekvenslager. Eftersom det för närvarande finns 25 tillstånd (varav 4 är regionala eller lokala tillstånd) att sända digital kommersiell radio kan det finnas visst utrymme för ytterligare programtjänster inom det tillgängliga frekvensutrymmet.

Tillstånd att sända digital kommersiell radio får endast ges till ett programföretag som har finansiella och tekniska förutsättningar att sända under hela tillståndsperioden och som är berett att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor. Tillstånd får inte lämnas till staten, regioner eller kommuner direkt eller indirekt, exempelvis till företag som dessa har inflytande i genom ägarandelar eller avtal (13 kap. 23 § radio- och tv-lagen).

Vid fördelningen av tillstånd ska beaktas att sändningsutrymmet ska kunna tas i anspråk för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tillgodose olika intressen och smakriktningar, för såväl nationella som lokala och regionala programtjänster samt av flera av varandra oberoende programföretag (13 kap. 26 §). Vid tillståndsgivningen 2014 bifölls samtliga ansökningar som kom in i rätt tid.

Ett tillstånd att sända digital kommersiell radio får förenas med vissa villkor (13 kap. 27 §). De flesta av villkoren är av teknisk natur, till exempel om utsändningsteknik och kvalitet men det finns även innehållsvillkor om den huvudsakliga inriktningen av en programtjänst.

Även tillstånd att sända digital kommersiell radio kan återkallas under vissa förutsättningar. Det kan till exempel ske om sändningar endast skett i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid om minst fyra veckor eller om tillståndshavaren väsentligen brutit mot vissa villkor. Ett tillstånd kan också återkallas om en domstol har funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten. Återkallelse av nämnda anledningar får dock endast ske om åtgärden inte framstår som alltför ingripande i relation till den aktuella förseelsen (18 kap. 5 och 7 §§).

3.3.1 Tillstånd digital kommersiell radio⁴

De gällande tillstånden för att sända digital kommersiell radio meddelades den 2 oktober 2014 då myndigheten beslutade om 21 nationella och fyra regionala eller lokala tillstånd. Tillstånden gäller från och med den 2 oktober 2014 till och med den 30 september 2022.

Det finns i huvudsak två större aktörer med tillstånd för digital kommersiell radio, Bauer Media och NENT Group. Flera av de övriga tillståndshavarna samarbetar med dessa aktörer.

Av tillståndsvillkoren framgår att utbyggnaden av sändningarna ska ske etappvis. Tillståndshavarna har dock vid flera tillfällen begärt och beviljats anstånd med att bygga ut sändningarna. Först sommaren 2019 inleddes ordinarie sändningar. Enligt nuvarande tillståndsvillkor ska sändningarna för den grupp av tillståndshavare som först inledde sina sändningar nå minst 35 procent av befolkningen den 1 juli 2019, nå minst 50 procent av befolkningen den 1 juli 2020 och sedan öka till 75 procent av befolkningen den 1 juli 2021. För den grupp tillståndshavare som enligt villkoren skulle ha inlett sina sändningar den 1 oktober 2020, gäller att 35 procent av befolkningen ska nås av sändningarna den 1 oktober 2020 och 50 procent av befolkningen den 1 oktober 2021.

Täckningskraven gäller befolkningen i respektive sändningsområde för tillståndshavare i båda grupperna. Enligt uppgifter från tillståndshavarna har alla tillståndshavare utom en av dessa inlett digitala sändningar.

Tabell 2. Tillstånd – digital kommersiell radio

Beteckning	Tillståndshavare	Sändningsområde <i>Tillstånd med tomma fält är rikstäckande.</i>
We love 80's	Bauer Media AB	
Mix Megapol Göteborg Digital	Bauer Media AB	Regionerna Göteborg, Trollhättan, Halmstad/Varberg, Borås och Skövde
The Voice Digital	Bauer Media AB	
Vinyl Digital	Bauer Media AB	
Rockklassiker Digital	Bauer Media AB	
Party People	Bauer Media AB	
Radio 107,5 Digital	Bauer Media AB	
Mix Megapol Digital	Bauer Media AB	
Dansbandskanalen	DB Media AB	

⁴ Enligt MPRT:s tillståndregister, 2021-01-22.

Beteckning	Tillståndshavare	Sändningsområde <i>Tillstånd med tomma fält är rikstäckande.</i>
Guldkanalen Skåne	DB Media AB	Regionerna Malmö, Helsingborg och Kristianstad
Gamla Favoriter	Kilohertz AB	
Bandit Classic Rock	Kilohertz AB	
Dansbandsfavoriter	Kilohertz AB	
STAR FM PLUS	Kilohertz AB	
Svenska Favoriter	Kilohertz AB	
Power Hit Radio	Kilohertz AB	
Radio Rainbow	Kilohertz AB	
Bandit Rock PLUS	Kilohertz AB	
Lugna Favoriter	Kilohertz AB	
RIX FM Plus	Kilohertz AB	
Power Millenium	Kilohertz AB	
East	Norrköpings Radio & Co AB	Regionerna Kalmar, Visby, Västervik, Jönköping, Linköping, Norrköping, Nyköping, Eskilstuna, Stockholm, Uppsala, Kiruna och Luleå
Radio Nostalgi Digital	NRJ Sweden AB	
NRJ+	NRJ Sweden AB	
Skärgårdsradion digitalt	Skärgårdsradion AB	Regionerna Stockholm och Visby

4 Finns behov av en synkronisering?

MPRT:s bedömning: Det finns ett behov av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio.

4.1 Skälen för MPRT:s bedömning

Kommersiell radio är en viktig del av det svenska medielandskapet och bidrar till den mångfald och yttrande- och informationsfrihet som är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Det är därför väsentligt att radioföretagen har sådana villkor att de kan bedriva en livskraftig verksamhet och att radiobranchen ges så tydliga och långsiktiga villkor som möjligt. Medieutvecklingen har gått fort de senaste decennierna bland annat genom digitaliseringen men för den marksända digitala radion ser utvecklingen annorlunda ut. De analoga sändningarna är i dag den viktigaste distributionsplattformen för radioföretagen och fyller ett stort behov hos många lyssnare. De kommersiella digitala sändningarna har emellertid inletts och förväntas successivt täcka allt större områden och nå allt fler lyssnare. Denna utveckling stärks av att det från och med den 21 december 2020 är krav på att bilradiomottagare i nya fordon ska kunna ta emot radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning.⁵ Efterfrågan på digitala sändningar kommer därför sannolikt att öka och digitala sändningar bli allt mer relevanta.

Regeringen har i propositionen långsiktig finansiering och stärkt oberoende för public service uttalat att det på radioområdet inte finns samma osäkerhet om tillgängligt frekvensutrymme som kan uppstå på tv-området, vilket gör att längden på tillstånden att sända radio inte behöver koordineras av det skälet (prop. 2017/18:261 s. 49). MPRT instämmer i att någon sådan osäkerhet inte har funnits historiskt. Det utesluter inte att en synkronisering av tillståndsperioder kan ha fördelar även för framtida planering av vilket frekvensutrymme som ska vara tillgängligt för marksänd digital radio, särskilt om synkroniseringen innebär att tillståndsperioderna för public service-bolagens sändningar och övriga tillståndshavare närmar sig varandra.

De kommersiella radioföretagen har en renodlad intäktsmodell som baseras på annonsförsäljning. Det skiljer sig från till exempel tv och dagstidningar som också får intäkter direkt från konsument genom till exempel prenumerationer eller abonnemang. Radioföretagen är således starkt beroende av utvecklingen på reklammarknaden.

Generellt finns det ett positivt samband mellan en hög räckvidd, det vill säga hur många som nås av mediet, och annonsförsäljning. De nya rikstäckande tillstånden har gett en positiv effekt på reklammarknaden för radio, men den är fortfarande liten jämfört med till exempel

⁵Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation artikel 113.1 och punkten 3 i bilaga 11.

reklammarknaden för tv eller internetbaserade medier. De senaste årens tillväxt på reklammarknaden har nästan uteslutande gått till internetbaserade medier. Under 2020 har dessutom coronapandemin abrupt förändrat förutsättningarna för medier som är beroende av reklamintäkter. Den kraftiga nedgången i reklaminvesteringar har medfört en betydande ekonomisk utmaning för de medier som helt eller i huvudsak finansierar sin verksamhet med hjälp av reklam. Nedgången kan antas få stora återverkningar i företagens bokslut för 2020.⁶

En synkronisering av tillståndsperioderna ger en längre framförhållning för radioföretagen om vad som gäller och bidrar till att företagen får bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet. De kommersiella radioföretag som har kommit med synpunkter på uppdraget till MPRT är positiva till att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio.

En synkronisering av tillståndsperioderna kan vara positiv även för lyssnarna. Om förutsättningarna för radioföretagen förbättras, bör företagens möjligheter att även fortsättningsvis kunna erbjuda lyssnarna ett attraktivt radioutbud öka. Marksändningarna kompletteras av ett stort utbud av program via webbradio och poddar. Alla distributionsplattformar för radio är viktiga och de olika distributionssätten bidrar tillsammans till en hög tillgänglighet för radiolyssnaren.

I dag ser regleringen i radio- och tv-lagen olika ut beroende av om innehållet sänds ut analogt eller digitalt. En synkronisering av tillståndsperioderna skapar även förutsättningar för framtida överväganden om förändringar i tillståndsgivningen.

Sammanfattningsvis bedömer MPRT att det finns ett behov av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio för att öka effektiviteten och förutsebarheten för radioföretag med verksamhet i Sverige.

4.2 Radioföretagens synpunkter

Bauer Media ser sammantaget positivt på att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital radio och har lämnat bland annat följande synpunkter. Under 2020 har radiobranschen genomgått stora prövningar. Annonsmarknaden har påverkats starkt negativt under året vilket försatt den kommersiella radion i ett osäkert ekonomiskt läge. Det är därför angeläget att radiobranschen ges så tydliga och långsiktiga villkor som möjligt. Oaktat detta ser bolaget positivt på framtiden för den analoga radion och bedömer att FM kommer att vara den primära plattformen för radiolyssnande under överskådlig framtid. Bolaget ser digitalradio som ett komplement till FM-radio. Bauer Media äger själva sina sändare och gör årligen omfattande investeringar i infrastruktur för sändningar av både analog och digital radio. För att fortsätta investera i FM behöver bolaget tydliga signaler från det offentliga om att FM-radio kommer att finnas kvar under lång tid i Sverige. Bolaget motsätter sig alltså att ett eventuellt nedsläkningsdatum för FM sätts i nuläget.

Vad gäller kommande tillståndsgivningar så motsätter Bauer Media sig vidare den typen av auktionsprocess med slutna anbudsförfaranden som tillämpades inför FM-tillståndsgivningen 2018 då denna typ av förfarande driver upp priserna på tillstånd till nivåer som är skadliga för radiomediets utveckling. Blir tillstånden för kostsamma dränerar de radioföretagen på medel som

⁶ MPRT:s rapport *Medieekonomi 2020* s. 6 och 9.

skulle kunna gått till investeringar och utveckling. Bauer Media vill därför se mer öppna auktionsförfaranden i kommande tillståndsgivning.

NENT Group har inkommit med bland annat följande synpunkter. Uppdraget kan tolkas som att det rör en eventuell synkronisering av tiden för tillståndsgivning till respektive plattform. NENT Group menar att ett bredare grepp är nödvändigt för att värna svensk radio och att beslut om detta måste tas redan till 2022. För att svensk radio ska kunna fortsätta krävs en synkronisering av tillstånden på de båda radioplattformarna som går utöver att samordna dem tidsmässigt, det krävs att de kopplas samman.

NRJ välkomnar en synkronisering av tillståndsperioderna. Enligt NRJ:s uppfattning är det uppenbart för alla aktörer i branschen att för att nå framgång med digital kommersiell radio behövs under översiktlig tid en parallell och stark analog verksamhet.

Nya Radio City har bland annat lämnat följande synpunkter. Den svenska kommersiella radion är en viktig del i det totala medielandskap som står under stark förändring i COVID-19:s fotspår. Varje vecka lyssnar en majoritet av landets befolkning någon gång på de reklamfinansierade stationerna som innehar ett analogt sändningstillstånd. Lyssnandet går mer och mer mot ett plattformsoberoende lyssnande där konsumenten i mycket större utsträckning är omedveten om vilken ljudbärare man för tillfället använder. Dock är det fortfarande det analoga som är basen i all mottagning av radio. Sedan MPRT:s beslut i oktober 2014 om digitala radiotillstånd har DAB-tekniken utvecklats. Från ett system med låg teknisk nivå och lyssnarräckvidd till dagens situation då majoriteten av de europeiska länderna har fullt utbyggda distributionsnätverk där radiostationer med solida affärsplaner kan få långsiktiga möjligheter att sända. Detta har lett till att både nya men också stora och etablerade medebolag nu har ett aktivt intresse att satsa på tekniken.

Även **Sveriges Radio** har lämnat synpunkter och anför bland annat följande. Sveriges Radio värnar ett starkt ”dual system” – ett starkt Sveriges Radio sida vid sida med starka svenska kommersiella medier som erbjuder ett högkvalitativt utbud för en publik i Sverige. Därför välkomnar Sveriges Radio att syftet med MPRT:s förslag ska vara att öka effektiviteten och förutsebarheten för radioföretag med verksamhet i Sverige.

5 Hur kan en synkronisering uppnås?

MPRT:s bedömning: En synkronisering av tillståndsperioderna för analog respektive digital kommersiell radio kan uppnås antingen genom att tillstånden för kommersiell radio förlängs eller genom att tillstånd ges för en kortare period än åtta år.

MPRT:s förslag: Tillstånden att sända digitala kommersiell radio förlängs till och med den 31 juli 2026. Förutsättningarna för en förlängning anges i en lag om tillfälliga bestämmelser om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio.

5.1 Skälen för MPRT:s bedömning och förslag

MPRT har i avsnitt 4 gjort bedömningen att det finns ett behov av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio. Enligt uppdraget ska myndigheten analysera på vilka sätt en synkronisering kan uppnås och beskriva konsekvenserna av olika alternativ.

MPRT bedömer att en synkronisering av tillståndsperioderna för att sända analog respektive digital kommersiell radio kan uppnås antingen genom att tillstånden förlängs eller genom att myndigheten meddelar tillstånd för en kortare period än åtta år.

5.1.1 En förlängning av tillstånden att sända kommersiell radio

Ett sätt att ge förutsättningar för en synkronisering av tillståndsperioderna är att förlänga tillstånden, antingen för digital eller för analog kommersiell radio, så att de hamnar i fas. Ett tillstånd att sända kommersiell radio är tidsbegränsat och tillstånden ska utlysas och fördelas på nytt när de upphör. Ett tillstånd kan med det nuvarande regelverket alltså inte förlängas. Det här alternativet kräver därför ändrad lagstiftning.

Samtliga befintliga tillstånd att sända digital kommersiell radio löper ut den 30 september 2022. Ett första alternativ är därför att dessa tillstånd förlängs till och med den 31 juli 2026 då tillstånden att sända analog kommersiell radio löper ut. På så sätt skapas förutsättningar för en synkronisering av tillståndsperioderna från den period som inleds den 1 augusti 2026.

Ett annat alternativ är att MPRT genomför en tillståndsprocess för digital kommersiell radio under 2022 och meddelar tillstånd som gäller i åtta år. Under 2026 förlänger MPRT sedan tillstånden för analog kommersiell radio till och med 2030, när tillstånden för de digitala sändningarna upphör. Ett

ytterligare sätt att uppnå en synkronisering av tillståndsperioderna för kommersiell radio är att förlänga både de digitala och analoga tillstånden till 2030. Dessa senare alternativ innebär att en synkronisering av tillståndsperioderna sker längre fram i tiden än det första alternativet.

Radioföretagens synpunkter

Bauer Media har lämnat bland annat följande synpunkter. Bauer Media efterfrågar en modell där en förlängning av nuvarande tillstånd för FM-radio ges till nuvarande tillståndshavare i utbyte mot ett åtagande från samma tillståndshavare att investera i en viss utbyggnad av digitalradio. De digitala licenserna bör förlängas med en åttaårsperiod, alltså till 2030, och de nuvarande FM-tillstånden förlängs till samma tidpunkt. Synkroniseringen sker alltså genom att både de nuvarande digitala licenserna och FM-tillstånden förlängs till 2030. En sådan modell vore en angelägen förändring för radiobranschen. Radiospektrum är inte en resurs som är kostsam för det offentliga att tillhandahålla, vilket innebär att en förlängning av tillstånden inte heller skulle vara någon omfattande belastning för det offentliga. Samtidigt skulle en förlängning av tillstånden göra stor nytta för mediemångfalden och för radiobranschens möjligheter att verka, agera och planera långsiktigt.

NENT Group har anfört bland annat följande. I alternativet med tidssynkroniserad tillståndsgivning förlängs nuvarande DAB-tillstånd till 2026 och sedan sker tillståndsgivningarna för båda plattformarna vid samma tidpunkt. Notera att det bolag som ska investera i digital radio också måste ha rikstäckande FM-radio eftersom det är via FM som marknadsföringen av digital radio till lyssnarna sker. Eftersom en FM-auktion kan sluta hur som helst, innebär detta så stor osäkerhet att det kommer att saknas förutsättningar att investera i DAB innan 2026. Det finns en överhängande risk att DAB-sändningarna kommer att avslutas omgående för att spara pengar. I detta alternativ är troligen FM den enda plattformen fram till 2026 och ska den ha någon rimlig möjlighet att konkurrera måste den utvecklas genom en genomgripande omplanering av frekvenserna. I den nuvarande frekvensplanen använder fyra kanaler från public service 75 procent av utrymmet. Planeringen gjordes då det rådde monopol och inga hänsyn togs till behovet av mångfald. FM-bandet kan inte bära svensk radio fram till 2034 med nuvarande frekvensplanering.

Ett annat alternativ är att tillstånd kopplas samman. Eftersom det handlar om samma tillståndshavare och samma publik men olika mottagare, är det logiskt att koppla samman tillstånden. Det handlar om att skapa förutsättningar för en teknisk övergång som är nödvändig för att svensk radio ska kunna utvecklas och behålla sina lyssnare.

1. Nuvarande DAB-tillstånd förlängs från 2022 med en ny tillståndsperiod om åtta år fram till 2030 för de bolag som påbörjat sina digitala sändningar. Den som idag har FM-tillstånd får dessa förlängda med samma slutdatum som de digitala tillstånden (2030), förutsatt att man investerar i utbyggnad av DAB och är beredd att släcka sina FM-sändningar mellan 2026 och 2030 om regeringen så bestämmer.

2. Under 2020-talet utvärderas användningen. Om tillräckligt många använder DAB nationellt eller i en region, bestämmer regeringen ett datum då FM kan släckas. Om användningen av DAB inte ökat tillräckligt mot slutet av tillståndsperioden, tas beslut om hur man går vidare efter 2030. För att skapa politisk trygghet tas inga beslut om FM-släckning förrän övergången ser ut att lyckas.

Det kan hävdas att staten skulle avstå pengar om FM-auktionen för tillståndsperioden 2026–34 inte blir av. Utan ett samlat besked om radion under 20-talet är det sannolikt att de stora radiobolagens

intresse för den svenska radiomarknaden svalnar och den eventuella auktionen skulle i varje fall bli den sista. Att förlänga FM-tillstånden med fyra år innebär att radiobolagens kostnader för tillstånden kan skrivas av under en längre period och därmed frigörs ett ekonomiskt utrymme som kan användas för att investera i digital radio. Genom att bolagen får sina FM-sändningar säkrade till 2030 skapas en trygghet för att fortsätta de redan påbörjade digitala sändningarna via DAB.

NRJ har lämnat följande synpunkter. NRJ liksom övriga aktörer i branschen behöver långsiktiga och förutsebara regler samt sådana ekonomiska villkor som säkerställer att aktörerna med lönsamhet kan bära de väsentliga investeringar som behövs för att bygga ut den digitala kommersiella radion. I ljuset av ovanstående behöver de digitala licenserna förlängas med en åttaårsperiod, dvs till 2030, och som en konsekvens därav förlängs de analoga licenserna till samma tidpunkt.

NRJ föreslår således att de analoga licenserna förlängs från 2026 till 2030. Villkoren för förlängningsperioden föreslås vara oförändrade, det vill säga att redan betalade licensavgifter även täcker förlängningsperioden. I gengäld åtar sig licenstagarna att bygga ut den digitala radion. Att detta framstår som en skäligen avvägning motiveras också med att den pågående Corona/Covid-19-situationen inneburit väsentligt försämrade förutsättningar för den kommersiella radiobranschen med intäktsstopp i storleksordningen 10–20% under 2020, och det faktum att branschen emotser negativa effekter även under 2021 och 2022. Förlängningen innebär således en möjlighet för drabbade licensinnehavare att i viss mån återhämta förlorade intäkter och dessutom investera för framtiden.

Att enbart förlänga de digitala licenserna till 2026 anser NRJ är ett betydligt sämre alternativ, eftersom bristen på förutsebarhet då riskerar att påverka investeringsviljan negativt.

Nya Radio City har lämnat följande synpunkter. För att skapa en livskraftig kommersiell plattform för radio med givna förutsättningar i Sverige bör de nuvarande digitala radiotillstånd förlängas till och med 31 juli 2026 då nuvarande analoga tillståndsperiod avslutas. Att de stationer som idag har ett analogt FM tillstånd också tilldelas ett digitalt dito för samma period. Övrigt sändningsutrymme utlystes för perioden september 2022–juli 2026 för att därefter vara synkroniserade. Myndigheten bör i sitt uppdrag upplysa regeringen om vikten att inleda en översyn kring framtida synkronisering av de olika plattformarna för distribution för den kommersiella radion efter juli 2026.

5.1.2 Meddela tillstånd för en kortare period än åtta år

Ett tillstånd att sända såväl analog kommersiell radio som digital kommersiell radio gäller i åtta år. Radio- och tv-lagen ger dock MPRT en möjlighet att besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid om det finns särskilda skäl.

Ett sätt att skapa förutsättningar för en synkronisering av tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio är därför att meddela tillstånd för en kortare tid än åtta år, något som inte kräver ändringar i lagstiftningen.

Ett första alternativ är då att genomföra en tillståndsprocess för digital kommersiell radio under 2022 där tillstånden giltighetstid löper ut samtidigt som perioden för de analoga tillstånden, den

31 juli 2026. Tillståndsperioden för dessa tillstånd blir då knappt fyra år. De olika tillstånden kommer sedan vid den tillståndsperiod som inleds under 2026 att vara synkroniserade. Ett annat alternativ är att genomföra en tillståndsprocess för digital kommersiell radio 2022 där tillstånden gäller i åtta år och därefter en tillståndsprocess för de analoga tillstånden som löper ut 2026. I detta alternativ skulle de analoga tillstånden ges en kortare giltighetstid än åtta år för att synkroniseras med de digitala tillstånden 2030. Det senare alternativet innebär att tidpunkten för en synkronisering sker längre fram i tiden.

Radioföretagens synpunkter

Radioföretagen har inte lämnat synpunkter på alternativet att meddela tillstånd för en kortare period än åtta år.

5.1.3 Sammanfattande bedömning av alternativen

Flera av radioföretagen vill att de analoga tillstånden förlängs. De föreslår att redan betalda sändningsavgifter ska täcka förlängningsperioden och att tillståndshavarna i gengäld åtar sig att bygga ut den digitala radion. Radioföretagens förslag väcker flera frågeställningar. Tillståndshavarna för analog kommersiell radio betalade drygt 1,3 miljarder kronor i sändningsavgifter för sina nu gällande tillstånd. Förslaget innebär att förutsättningarna för tillståndsgivningen för de analoga tillstånden ändras i efterhand. Det gör bland annat att konkurrensrättsliga aspekter liksom frågor om statsstöd blir aktuella. Dessa frågeställningar ingår inte i myndighetens nuvarande uppdrag. Myndigheten lämnar därför inga förslag till ändrad lagstiftning som innebär förändringar gällande tillstånden att sända analog kommersiell radio och sändningsavgiften.

De båda alternativen – en förlängning av tillstånd och en kortare tillståndstid – innehåller möjligheter att i någon mån välja när en synkronisering av tillståndsperioderna ska uppnås. Ett av skälen för en synkronisering av tillståndsperioderna är att det kan bidra till att radioföretagen får bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet. En synkronisering kan även vara positiv för lyssnarna. En synkronisering skapar också möjligheter att se över tillståndssystemets utformning för att se om de senaste årens utveckling innebär ett behov av förändringar. Utgångspunkten är därför att en synkronisering av tillståndsperioderna bör uppnås så snart som möjligt vilket är 2026. Detta innebär att det är tillståndsperiodens längd för tillstånden att sända digital kommersiell radio som behöver anpassas så att en ny tillståndsperiod kan inledas samtidigt för de båda sändningsformerna.

Ett skäl för att genomföra tillståndsprocesser där tillstånden meddelas för en kortare tid än åtta år är att även andra aktörer än de nuvarande tillståndshavarna ges en möjlighet att ansöka om och beviljas tillstånd. En tillståndsprocess kan innebära att nya tillståndshavare bidrar till mångfald vad gäller ägare och innehåll. Samtidigt finns det en begränsad efterfrågan från nya aktörer att ansöka om tillstånd att sända kommersiell radio. De allra flesta aktörer som i dag har tillstånd att sända kommersiell radio har varit verksamma i olika former under lång tid. Det har över tid skett en konsolidering på den svenska radiomarknaden som sedan flera år kännetecknas av ett fåtal ägare. Förutom att marknaden är begränsad är språkområdet litet och det är förhållandevis få som utgör målgruppen för ett lokalt, regionalt och nationellt medieutbud. Som tidigare konstateras i avsnitt 3.2.1 och 3.3.1 domineras både analog och digital kommersiell radio av två tillståndshavare (se även MPRT:s rapport *Medieutveckling 2020 – Medieekonomi* s. 19). Det är inte sannolikt att en

tillståndsprocess med en kortare tillståndsperiod skulle förändra sammansättningen av tillståndshavarna i någon nämnvärd grad. Ett tillståndsförfarandena i sig innebär dock en osäkerhet för radioföretagen. Vid en fördelning genom urvalsförfarande finns ett uppenbart osäkerhetsmoment – vem får tillstånden? För radioföretagen som är inställda på att verka i Sverige på lång sikt är det varken tydligt eller förutsägbart. Behovet av klara och tydliga förutsättningar för verksamheten gör att en synkronisering genom att tillståndsperioden för att sända digital kommersiell radio blir kortare än åtta år är mindre fördelaktigt för radioföretagen.

Även om nuvarande tillstånd att sända digital kommersiell radio skulle förlängas bör det finnas visst frekvensutrymme för ytterligare tillstånd som kan utlysa i en tillståndsprocess men med en kortare tillståndsperiod.

MPRT föreslår att de nu gällande tillstånden att sända digital kommersiell radio förlängs till och med den 31 juli 2026 vilket ger en möjlighet att uppnå en synkronisering av tillståndsperioderna för analog respektive digital kommersiell radio från 2026. Det är ett snabbt och enkelt sätt att få till en synkronisering jämfört med alternativen. En förlängning ökar förutsebarheten genom tydligare och stabilare villkor för radioföretagen. En lag med tillfälliga bestämmelser om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio bör därför införas – för att ge tillståndshavarna en möjlighet att ansöka om förlängning.

5.2 En lag med tillfälliga bestämmelser om förlängning

En synkronisering av tillståndsperioderna för analog respektive digital kommersiell radio kan uppnås genom att tillstånden för digital kommersiell radio som gäller i dag förlängs till och med den 31 juli 2026. Förlängningen ska göras möjlig genom att en ny lag med tillfälliga bestämmelser om villkoren för en förlängning och ansökningsförfarandet införs.

En förlängning bör vara en enkel process till en låg kostnad för de befintliga tillståndshavarna. MPRT:s förslag innebär att de tillfälliga bestämmelserna om förlängning tillämpas i stället för radio- och tv-lagens bestämmelser i 13 kap. 24 § om ansökan, 13 kap. 26 § om vad som ska beaktas vid tillståndsgivningen och 13 kap. 30 § om tillståndsperiodens längd. För de tillstånd att sända digital kommersiell radio som förlängs gäller i övrigt bestämmelserna i radio- och tv-lagen. Myndigheten kan därför ställa de tillståndsvillkor som bedöms nödvändiga, exempelvis tekniska villkor (jfr 13 kap. 27 § radio- och tv-lagen).

Utgångspunkten bör vara att om en tillståndshavare ansöker om förlängning i tid så ska tillståndet förlängas. Processen bör därför vara enkel, snabb och smidig. Om det finns grund för att återkalla tillståndet, exempelvis om tillståndshavaren inte sänder enligt villkoren, ska tillståndet dock inte förlängas.

En ansökan om förlängning bör ges in till MPRT i god tid, senast sex månader, innan tillstånden upphör. Eftersom samtliga nuvarande tillstånd att sända digital kommersiell radio löper ut den 30 september 2022 behöver en tillståndshavare som önskar förlänga ett tillstånd ge in en ansökan om förlängning senast den 31 mars 2022. MPRT bör i god tid, senast två månader innan tillståndsperioden löper ut, meddela den sökande om tillståndet förlängts eller inte. Eventuella

besked om att ett tillstånd inte kommer att förlängas behöver därför lämnas till tillståndshavarna senast den 31 juli 2022. Detta innebär sammantaget att MPRT:s handläggningstid inte får överstiga fyra månader.

För att uppnå en synkronisering behöver giltighetstiden för de förlängda tillstånden vara kortare än åtta år. Ett förlängt tillstånd att sända digital kommersiell radio, bör därför gälla till och med den 31 juli 2026.

På samma sätt som en avgift får tas ut vid en ansökan om tillstånd att sända digital kommersiell radio enligt 13 kap. 24 § radio- och tv-lagen bör en avgift få tas ut även vid en ansökan om förlängning av tillstånd (se 13 kap. 25 § radio- och tv-lagen). Avgiften vid en vanlig tillståndsprocess är 45 000 kr och ska täcka myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena. Flera av de moment som ingår i myndighetens prövning vid en vanlig tillståndsprocess blir inte aktuella vid den möjlighet till förlängning som föreslås, exempelvis en bedömning av den sökandes finansiella förutsättningar att bedriva verksamhet. Avgiften bör därför reduceras. Storleken på avgiften bör fastställas i förordning och ett riktmärke kan vara 5 000 kronor för varje sökt programtjänst. Detta motsvarar ungefär en dags arbete per ansökan och inkluderar förberedande utvecklingsarbete.

Beslut att inte medge en förlängning av tillstånd enligt den föreslagna lagen bör kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. I likhet med vad som gäller för myndighetens beslut att avslå en ansökan om tillstånd eller att återkalla ett tillstånd att sända kommersiell radio bör ett sådant överklagande hanteras skyndsamt (jfr. 20 kap. 2 § radio- och tv-lagen).

Regeringen eller den myndighet regeringen beslutar bör få meddela föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla. Det kan exempelvis gälla inom vilken tid och på vilket sätt en ansökan ska lämnas in.

Lagen om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Tidpunkten är vald med hänsyn till att tillstånden löper ut den 30 oktober 2022 och att förlängning av tillstånd bör kunna beslutas innan de nuvarande tillstånden upphör. Information om regleringen ges till tillståndshavarna av MPRT.

6 Konsekvenser av MPRT:s förslag

MPRT har haft i uppdrag att analysera behovet av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio för att öka effektiviteten och förutsebarheten för radioföretag verksamma i Sverige. I uppdraget har ingått att analysera på vilka sätt en synkronisering kan uppnås och beskriva konsekvenserna av olika alternativ. Myndigheten har inhämtat synpunkter från berörda radioföretag.

MPRT gör bedömningen att det finns ett behov av synkronisering av tillståndsperioderna. En sådan synkronisering ger en längre framförhållning om vad som gäller och bidrar till att radioföretagen får bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet. En synkronisering av tillståndsperioderna kan vara positiv även för lyssnarna. I dag ser regleringen för tillståndsgivningen i radio- och tv-lagen olika ut beroende på om sändningarna sker analogt eller digitalt. En synkronisering av tillståndsperioderna skapar även förutsättningar för framtida överväganden om förändringar i tillståndsgivningen. MPRT lämnar förslag om en lag med tillfälliga bestämmelser om förlängning av tillstånd. Det ger en möjlighet att uppnå en synkronisering av tillståndsperioderna för analog respektive digital kommersiell radio från 2026.

Om MPRT:s förslag inte genomförs innebär det att myndigheten vid den tillståndsprocess för digital kommersiell radio som ska ske i god tid innan tillstånden löper ut 2022 får ta ställning till om tillstånden ska gälla i åtta år eller under en kortare tid. Myndigheten har dock gjort bedömningen att en förlängning av befintliga tillstånd ökar förutsebarheten genom tydligare och stabilare villkor för de radioföretag som i dag har tillstånd att sända.

De som berörs av MPRT:s förslag är i första hand de som nu har ett tillstånd att sända digital kommersiell radio. De flesta av dessa aktörer har också tillstånd att sända analog kommersiell radio. Flera av de radioföretag som har lämnat synpunkter har varit tydliga med att en förlängning av tillstånden att sända digital kommersiell radio inte räcker för att ge bolagen tillräckligt långsiktiga och stabila villkor då branschen står inför stora utmaningar och vill se ekonomiska lättnader för att kunna utveckla de digitala sändningarna. Det ingår emellertid inte i uppdraget att utreda andra förutsättningar för att öka långsiktigheten och tydligheten på radiomarknaden. Ett minskat radioutbud vore en brist ur yttrandefrihets- och mångfaldssynpunkt.

I MPRT:s förslag är utgångspunkten att tillstånden ska förlängas om tillståndshavarna så önskar och det inte finns förutsättningar för att återkalla tillståndet. Den administrativa bördan för de som kan ansöka om förlängning, liksom för MPRT, beräknas bli lägre än vid en ordinarie tillståndsprocess där myndigheten bland annat ska bedöma om den sökande har tekniska och finansiella förutsättningar att sända – den sökande behöver exempelvis inte lämna in underlag för myndighetens bedömning. Vid en förlängning gör inte heller myndigheten något eventuellt urval mellan de sökande. MPRT får, liksom i dag, ta ut en avgift för ansökan. Avgiften ska motsvara kostnaderna för myndighetens handläggning. Eftersom handläggningen antas bli mindre omfattande föreslår MPRT att avgiften vid en förlängning ska vara betydligt lägre än vid en ordinarie tillståndsprocess. MPRT kommer också att erbjuda en e-tjänst för dessa ansökningar som

gör det enkelt för radioföretagen att ansöka om förlängning. Sammantaget bör radioföretagens kostnader för att ansöka om en förlängning bli lägre än vad som skulle vara fallet vid en tillståndsprocess enligt nuvarande regler.

Förslaget innebär att konkurrensförhållandena på marknaden för digital kommersiell radio kan påverkas negativt genom att aktörer som inte har tillstånd att sända i dag inte får tillfälle att ansöka om ett tillstånd om de nuvarande tillståndshavarna beviljas förlängning. När tillstånden att sända digital kommersiell radio fördelades 2014 fick dock alla radioföretag som ansökte tillstånd att sända. Ett urval bland de sökande behövde alltså inte göras vid detta tillfälle. Även om alla tillstånd skulle förlängas bör det finnas visst frekvensutrymme för ytterligare programtjänster som kan utlysas till aktörer som inte har ett tillstånd att sända digital kommersiell radio. Tillgängligt frekvensutrymme, utöver det som behövs för de tillstånd som förlängs, ska utlysas och fördelas genom urvalsförfarandet enligt radio- och tv-lagen. Även dessa tillstånd bör gälla till och med 31 juli 2026. MPRT gör därför bedömningen att förslaget inte nämnvärt påverkar konkurrensen mellan radioföretagen.

Även små företag gynnas genom det förenklade förfarandet.

Reklamköparna kan beröras av förändringar på radiomarknaden. Det lämnade förslaget innebär så vitt kan bedömas inga negativa konsekvenser för dessa.

Radiopubliken kan även beröras av förslaget. De radioformat som nu sänds på den digitala plattformen kan fortsätta sändas utan avbrott vid en förlängning.

MPRT:s kostnader för handläggning täcks som regel av den avgift som myndigheten får ta ut. Förslaget innebär att myndigheten kan ta ut en avgift även vid förlängning av tillstånd. MPRT bedömer därför att förslaget inte kommer att medföra något ökat behov av resurser.

En ansökan om förlängning ska avslås om det finns grund för att återkalla ansökan. Ett sådant beslut ska enligt förslaget kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. MPRT gör bedömningen att beslut att avslå en ansökan bara kan komma att ske i enstaka fall. Beslut att avslå en ansökan om tillstånd att sända digital kommersiell radio kan överklagas även i dag. Förslaget bör därför inte innebära några särskilda konsekvenser för domstolarna.

Tillståndsgivningen 2026 kan i viss utsträckning underlättas genom vårt förslag. MPRT kan då meddela de olika tillstånden i nära anslutning till varandra. Då ges radioföretagen bättre förutsättningar att planera sin verksamhet. Även för MPRT kan detta vara att föredra.

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män och inte heller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Förslagen bedöms också vara i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om tillfälliga bestämmelser om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio

1 § Denna lag innehåller tillfälliga bestämmelser om förlängning av de tillstånd att sända digital kommersiell radio som upphör den 30 september 2022.

Lagen är tidsbegränsad och gäller en förlängning av de tillstånd att sända digital kommersiell radio som löper ut den 30 september 2022. Lagen ger en möjlighet att förlänga dessa tillstånd samtidigt som MPRT kan utlysa nya tillstånd att sända digital kommersiell radio enligt bestämmelserna i radio- och tv-lagen (2010:696) om det finns tillräckliga frekvensresurser tillgängliga.

2 § Bestämmelserna i lagen tillämpas i stället för följande bestämmelser i radio- och tv-lagen (2010:696)

- 13 kap. 24 § om ansökan,
- 13 kap. 26 § om vad som ska beaktas vid tillståndsgivningen, och
- 13 kap. 30 § om tillståndsperiodens längd.

För tillstånd enligt denna lag att sända digital kommersiell radio gäller i övrigt bestämmelserna i radio- och tv-lagen (2010:696).

I paragrafen anges de bestämmelser i radio- och tv-lagen som inte ska tillämpas vid förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio. Att bestämmelserna om analog kommersiell radio i radio- och tv-lagen inte ska tillämpas anges inte särskilt. Radio- och tv-lagen gäller i fråga om tillstånd att sända digital kommersiell radio i andra avseenden än de som regleras i den tillfälliga lagen. Det innebär att villkor exempelvis kan ställas om att tillståndshavare ska använda en viss sändningsteknik och samarbeta med andra tillståndshavare enligt 13 kap. 9 och 27 §§.

3 § En tillståndshavare som vill få sitt tillstånd förlängt ska ansöka om det hos Myndigheten för press, radio och tv senast sex månader innan tillståndsperioden går ut.

Ett tillstånd som förlängs gäller till och med den 31 juli 2026.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

I bestämmelsen anges att en ansökan om förlängning ska ges in till Myndigheten för press, radio och tv senast sex månader före tillståndsperiodens utgång. Om ansökan ges in senare kan den komma att avvisas. Tidpunkten är vald för att myndigheten i god tid ska kunna meddela sina beslut.

I andra stycket anges att tillstånd som förlängs gäller till och med den 31 juli 2026. Tidpunkten är vald för att tillstånden att sända digital kommersiell radio ska kunna synkroniseras med tillstånd att sända analog kommersiell radio.

Av tredje stycket framgår att tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

4 § *Myndigheten för press, radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio.*

Avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena.

Myndigheten för press, radio och tv får ta ut en avgift för varje sökt förlängning av tillstånd. Avgiften ska betalas då tillståndshavaren ansöker om förlängning.

I andra stycket anges att avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena. Avgiften bör reduceras jämfört med avgiften vid en vanlig tillståndsprövningsprocess för digital kommersiell radio.

5 § *Myndigheten för press, radio och tv ska förlänga ett tillstånd enligt 3 § om det inte finns skäl för att återkalla tillståndet enligt 18 kap. radio- och tv-lagen (2010:696).*

En förutsättning för en förlängning av ett tillstånd är att det inte finns skäl för att återkalla tillståndet. Regler om återkallelse finns i 18 kap. radio- och tv-lagen. Ett skäl för att inte förlänga tillstånden kan exempelvis vara att en tillståndshavare inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor (18 kap. 5 § 2 radio- och tv-lagen).

6 § *Myndigheten för press, radio och tv ska besluta i fråga om förlängning av tillstånd senast två månader innan tillståndsperioden går ut.*

Paragrafen innebär att Myndigheten för press, radio och tv ska meddela en tillståndshavare som ansökt om förlängning av tillstånd att sända digital kommersiell radio beslut senast två månader innan tillståndsperiodens utgång. Samtliga nuvarande tillstånd löper ut den 30 september 2022 och beslut behöver därför fattas senast den 31 juli 2022.

7 § *Beslut av Myndigheten för press, radio och tv att inte förlänga ett tillstånd enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.*

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket ska handläggas skyndsamt.

Paragrafen reglerar att beslut att inte medge förlängning kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

I andra stycket anges att dessa mål ska handläggas skyndsamt. Enligt radio- och tv-lagen ska mål om överklagande av beslut om att avslå en ansökan om tillstånd att sända kommersiell radio handläggas skyndsamt.

8 § *Prövningstillstånd krävs vid överklagande hos kammarrätten av beslut som meddelats av en allmän förvaltningsdomstol enligt 7 §.*

Enligt bestämmelsen krävs det prövningstillstånd hos kammarrätten vid överklagande av beslut som meddelats av en allmän förvaltningsdomstol, jämför 20 kap. 5 § radio- och tv-lagen.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

Paragrafen ger en möjlighet för myndigheten att meddela verkställighetsföreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

Ikraftträdande och giltighetstid

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Lagen upphör att gälla den 31 juli 2026.

Lagen är tidsbestämd och ska gälla under perioden 1 januari 2022–31 juli 2026.

BILAGA 1

Uppdraget

2020-11-05
Ku2020/02344

Kulturdepartementet

Myndigheten för press, radio och tv
Arenavägen 55
121 77 Johanneshov

Uppdrag till Myndigheten för press, radio och tv att analysera behovet av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för press, radio och tv att analysera behovet av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio för att öka effektiviteten och förutsebarheten för radioföretag med verksamhet i Sverige. I uppdraget ingår att analysera på vilka sätt en synkronisering kan uppnås och beskriva konsekvenserna av olika alternativ. Myndigheten bör inhämta synpunkter från berörda radioföretag. Om myndigheten kommer fram till att det finns behov av ändrad lagstiftning ska författningsförslag lämnas.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 1 februari 2021.

Bakgrund

I 13 kap. radio- och tv-lagen finns regler för tillståndsgivning för analog respektive digital kommersiell radio. Tillstånd att sända analog och digital kommersiell radio ges av Myndigheten för press, radio och tv. Tillstånden gäller i åtta år, men om det finns särskilda skäl får myndigheten besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid. Tillståndsgivningen skiljer sig åt mellan analoga och digitala sändningar. I båda fallen ställer radio- och tv-lagen upp vissa grundläggande krav på tekniska och finansiella förutsättningar som ska vara uppfyllda av den som ansöker om ett tillstånd.

Tillstånd för analog kommersiell ljudradio ska ges till den av de sökande som uppfyller kraven och som har angett den högsta sändningsavgiften. Vid fördelningen av tillstånd för digital kommersiell radio ska Myndigheten för press, radio och tv i stället beakta att utrymmet för sändningarna ska kunna tas i anspråk för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tillgodose olika intressen och smakriktningar, för såväl nationella som lokala programtjänster och till flera av varandra oberoende programföretag. För dessa tillstånd utgår inte någon sändningsavgift.

Det finns i huvudsak två större aktörer med tillstånd för kommersiell radio, Bauer Media och NENT Group. Dessa företag har tillsammans den stora merparten av samtliga analoga och digitala tillstånd för kommersiell radio. De nuvarande tillstånden för analog kommersiell radio beslutades av Myndigheten för press, radio och tv och började gälla i augusti 2018 och löper t.o.m. juli 2026. För första gången beslutade myndigheten om tre nationella tillstånd och 35 regionala och lokala tillstånd.

Nationella och regionala tillstånd för digital kommersiell radio började gälla i oktober 2014 och löper t.o.m. september 2022. Sex programbolag har tillstånd att sända 21 nationella och fyra lokala eller regionala programtjänster. Tillstånden för nationella digitala sändningar innehåller villkor om en successiv geografisk utbyggnad av sändningarna. Tillståndshavarna har dock vid flera tillfällen begärt och beviljats anstånd från att bygga ut sändningarna. Först sommaren 2019 inleddes ordinarie sändningar. Enligt nuvarande tillståndsvillkor ska sändningarna för den grupp av tillståndshavare som först inledde sina sändningar nå minst 50 procent av befolkningen den 1 juli 2020 och sedan öka till 75 procent av befolkningen den 1 juli 2021. För den andra gruppen tillståndshavare gäller att 35 procent av befolkningen ska nås av sändningarna den 1 oktober 2020 och 50 procent av befolkningen den 1 oktober 2021. Enligt uppgifter från NENT Group har deras digitala sändningar 250 000 lyssnare per vecka.

Regeringen meddelar tillstånd för Sveriges Radio AB (SR) att sända analog och digital ljudradio. De analoga tillstånden gäller nationella sändningar som kan tas emot av minst 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen. SR:s kompletterande tillstånd med rätt att sända digital ljudradio innebär en rätt att sända i Stockholm, Norrbotten, Göteborg och Malmö. För det fall att SR mot bakgrund av utvecklingen på radiomarknaden under tillståndsperioden vill utöka de digitala sändningarna till ytterligare områden kan SR ansöka om

kompletterande sändningstillstånd hos regeringen. Nuvarande sändningstillstånd gäller t.o.m. december 2025. Därefter kommer tillståndperioderna för public service-företagen vara åtta år.

Genom Europaparlamentet och rådets direktiv 2018/1972 om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation införs krav på att bilradiomottagare i nya fordon från och med den 21 december 2020 ska kunna ta emot radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning.

Regeringen har bedömt att det vore önskvärt om public service-företagens tillståndperioder är synkroniserade med övriga tillstånd att sända tv som Myndigheten för press, radio och tv meddelar (prop. 2017/18:261 s. 49). I betänkandet En moderniserad radio- och tv-lag – genomförande av ändringar i AV-direktivet (SOU 2019:39) bedömer utredningen att tillståndperiodens längd för public service och kommersiell tv bör vara synkroniserad för att underlätta tillståndsgivningen.

Skälen för regeringens beslut

Kommersiell radio är en viktig del av den svenska mediemarknaden. Regeringen vill bidra till en livskraftig nationell kommersiell radiomarknad genom att främja goda villkor, god konkurrens och mångfald. För den kommersiella radion är det värdefullt med långsiktiga och stabila villkor.

Den tekniska utvecklingen och nya medievänor innebär att radioföretagen använder en rad olika utsändnings- och distributionsmöjligheter för samma innehåll. De tillståndspliktiga sändningarna är fortsatt viktiga för radiobranschen. Fram till nyligen skedde tillståndspliktiga sändningar nästan uteslutande i det analoga FM-nätet. De två större aktörer som innehar majoriteten av tillstånd för analog kommersiell radio påbörjar dock nu en utbyggnad av digitala sändningar. För lyssnarna kommer det sannolikt inte alltid vara tydligt om mottagning sker av digitala eller analoga sändningar. Det kan därför finnas en fördel för lyssnarna att tillståndperioderna är synkroniserade. Det finns också skäl att analysera om tillståndsgivningen kan effektiviseras utifrån de nya förutsättningarna, liksom om förutsebarheten för radioföretagen kan ökas.

På regeringens vägnar

Amanda Lind

Filippa Arvas Olsson

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/L6
Finansdepartementet/Ba
Näringsdepartementet/MK
Infrastrukturdepartementet/D
Post- och telestyrelsen
Bauer Media AB
DB Media AB
NENT Group
Norrköpings Radio & Co AB
NRJ Sweden
Nya Radio City AB
Radio Nova AB
Skärgårdsradion AB
Svenska medietjänster AB
Sveriges Radio AB

BILAGA 2

Radioföretagens synpunkter

MEDIA GROUP

Diarienummer 20/05285

Till:
Myndigheten för press, radio och tv
Box 33, 121 25 Stockholm-Globen

BAUER MEDIA AB
SVERIGE

T +46 8 450 33 00
Gjörwellsgatan 30, Box 34108
SE-100 26 Stockholm
www.bauermedia.se

2020-12-17

Synpunkter på en synkronisering av tillståndperioderna för analog och digital kommersiell radio

Bauer Media Group (Bauer Media) har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på behovet av en synkronisering av tillståndperioderna för analog och digital kommersiell radio, på vilka sätt en synkronisering kan uppnås och konsekvenserna av olika alternativ. Dessa synpunkter lämnas nedan.

Behovet av en synkronisering

Bauer Media ser sammantaget positivt på att synkronisera tillståndperioderna för analog och digital radio.

Under 2020 har radiobranschen genomgått stora prövningar. Annonsmarknaden har påverkats starkt negativt under året vilket försatt den kommersiella radion i ett osäkert ekonomiskt läge. Det är därför angeläget att radiobranschen ges så tydliga och långsiktiga villkor som möjligt.

Oaktat detta ser Bauer Media positivt på framtiden för den analoga radion och bedömer att FM kommer att vara den primära plattformen för radiolyssnande under överskådlig framtid. Vi ser alltså digitalradio som ett komplement till FM-radio. Till skillnad från övriga aktörer inom digital kommersiell radio äger Bauer Media sina sändare och gör årligen omfattande investeringar i infrastruktur för sändningar av både analog och digital radio. För att fortsätta investera i FM behöver vi dock ges tydliga signaler från det offentliga om att FM-radio kommer att finnas kvar under lång tid i Sverige. Bauer Media motsätter sig alltså att ett eventuellt nedsläkningsdatum för FM sätts i nuläget.

MEDIA GROUP

2/3

Hur framtiden för digitalradion ser ut är nämligen svårbedömt. Få konsumenter ser värdet av att köpa en digital radio jämfört med en analog radio och många lyssnar alltjämt på FM-radio i hemmet liksom i bilen. Utbyggnaden av snabbare internet och 5G gör radiolyssnande via IP alltmer attraktivt.

Som komplement är digitalradio dock som sagt intressant för oss, särskilt som lyssnarnas intresse för denna plattform kan komma att öka som en följd av det nya kravet på digitalradiomottagare i nya bilar som börjar gälla den 21 december 2020.

Bauer Media är därför försiktigt positiva till att fortsätta att göra investeringar i digitalradio under kommande år under förutsättning att sändningstillstånden förblir avgiftsfria och att de blir långa.

För att öka kunskapen om digitalradions för- och nackdelar skulle Bauer gärna se att MPRT gör en utredning om hur andra länder hanterar digitalradio. Av särskilt intresse är Norge som genomgått en fullskalig övergång till digitalradio. Därtill skulle vi önska en offentlig utredning kring hur utbyggnaden av 5G kan tänkas påverka radiolyssnandet över internet och hur detta i sin tur kan komma att påverka framtida tillståndsgivning för analog respektive digital radio.

Vad gäller kommande tillståndsgivningar så motsätter vi oss vidare den typen av auktionsprocess med slutna anbudsförfaranden som tillämpades inför FM-tillståndsgivningen 2018. Vår bedömning är att denna typ av förfarande driver upp priserna på tillstånd till nivåer som är skadliga för radiomediets utveckling. Blir tillstånden för kostsamma dränerar de radioföretagen på medel som skulle kunna gå till investeringar och utveckling. Bauer Media vill därför se mer öppna auktionsförfaranden i kommande tillståndsgivning.

MEDIA GROUP

3/3

Hur en synkronisering bör gå till

Bauer Media efterfrågar en modell där en förlängning av nuvarande tillstånd för FM-radio ges till nuvarande tillståndshavare i utbyte mot ett åtagande från samma tillståndshavare att investera i en viss utbyggnad av digitalradio. De digitala licenserna bör förlängas med en åttaårsperiod, alltså till 2030, och de nuvarande FM-tillstånden förlängs till samma tidpunkt. Synkroniseringen sker alltså genom att både de nuvarande digitala licenserna och FM-tillstånden förlängs till 2030.

En sådan modell vore en angelägen förändring för radiobranschen. Radiospektrum är inte en resurs som är kostsam för det offentliga att tillhandahålla, vilket innebär att en förlängning av tillstånden inte heller skulle vara någon omfattande belastning för det offentliga. Samtidigt skulle en förlängning av tillstånden göra stor nytta för mediemångfalden och för radiobranschens möjligheter att verka, agera och planera långsiktigt.

Med vänliga hälsningar,
Linda Palmgren, *VD Bauer Media*

Till Myndigheten för press, radio och tv:
Ulrika Stridbeck

Om behovet av att synkronisera tillståndsgivningen för analog och digital kommersiell radio

Nordic Entertainment Group (NENT Group) är Nordens ledande mediekoncern med streamingtjänster, tv-kanaler, radiostationer och produktionsbolag.

Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) har av regeringen fått i uppdrag att analysera behovet av att synkronisera tillståndsgivningen för analog och digital kommersiell radio. Uppdraget kan tolkas som att det rör en eventuell synkronisering av tiden för tillståndsgivning till respektive plattform. NENT Group menar att ett bredare grepp är nödvändigt för att värna svensk radio och att beslut om detta måste tas redan till 2022.

Behovet av broadcast radio

Det finns under överskådlig tid ett behov av tillståndsgiven broadcast-radio, både för att det finns ett stort intresse från lyssnarna (70 procent lyssnar på radio varje dag) och för att ge svensk radio en konkurrensfördel på en ljudmarknad som annars domineras av globala företag. De svenska radiobolagen är redan nu hårt trängda ekonomiskt, något som förvärrats av pandemin, men det största hotet är att de globala internetföretagen agerar mer och mer som gatekeepers på sina respektive plattformar.

FM-bandet, med nuvarande frekvensplanering, räcker inte till. Knappt fyra kommersiella nationella kanaler plus fyra från public service kommer inte att kunna behålla lyssnarna länge till. Med så få kanaler slåss de kommersiella kanalerna om bredast möjliga lyssnargrupper, vilket gör dem lika varandra. För större mångfald krävs fler kanaler. En omplanering av FM borde inte vara omöjlig men har bedömts som komplicerad, vilket gör en utbyggnad av DAB+ till det främsta alternativet för att utveckla radion.

För att svensk radio ska kunna fortsätta krävs en synkronisering av tillstånden på de båda radioplattformarna som går utöver att samordna dem tidsmässigt, det krävs att de kopplas samman. Det går att tänka sig ett antal olika scenarier för vad som kan göras:

Alternativet att göra ingenting

Nya DAB-tillstånd ges för perioden 2022–30 och nya auktioner hålls på FM-tillstånd för 2026–34. De som deltar är med stor sannolikhet samma bolag på båda plattformarna. Det måste dock bedömas som ekonomiskt otänkbart att bolagens ledningar beslutar att investera dubbelt i svensk rundradio, att samtidigt bygga ut DAB och köpa FM-tillstånd för parallellsändning under 2020-talet.

1. Bolagen skulle kunna välja att bygga ut DAB men inte delta i FM-auktionen.

Detta är ytterst osannolikt eftersom FM vid tidpunkten är den överlägset största plattformen och absolut nödvändig för att driva lyssnare till DAB.

2. Bolagen kan välja att delta i FM-auktionen men inte bygga ut DAB.

Detta är mest sannolikt. Förmodligen söker bolagen DAB-tillstånd 2022, men investerar inte på grund av osäkerheten kring fortsatta FM-tillstånd 2026. Eventuellt kan en satsning på DAB således komma igång först efter att nya FM-tillstånd säkrats 2026, vilket sannolikt är för sent. Eftersom FM har för litet utbud för att långsiktigt kunna konkurrera med andra plattformar, så blir detta rimligen den sista tillståndspanoroden för svensk broadcast radio.

Alternativet tidssynkroniserad tillståndsgivning

I detta fall förlängs nuvarande DAB-tillstånd till 2026 och sedan sker tillståndsgivningarna för båda plattformarna vid samma tidpunkt.

Notera att det bolag som ska investera i digital radio också måste ha rikstäckande FM-radio eftersom det är via FM som marknadsföringen av digital radio till lyssnarna sker. Eftersom en FM-auktion kan sluta hur som helst, innebär detta så stor osäkerhet att det kommer att saknas förutsättningar att investera i DAB innan 2026. Det finns en överhängande risk att DAB-sändningarna kommer att avslutas omgående för att spara pengar.

I detta alternativ är troligen FM den enda plattformen fram till 2026 och ska den ha någon rimlig möjlighet att konkurrera måste den utvecklas genom en genomgripande omplanering av frekvenserna. I den nuvarande frekvensplanen använder fyra kanaler från public service 75 procent av utrymmet. Planeringen gjordes då det rådde monopol och inga hänsyn togs till behovet av mångfald. FM-bandet kan inte bära svensk radio fram till 2034 med nuvarande frekvensplanering.

Alternativet att tillstånden kopplas samman

Eftersom det handlar om samma tillståndshavare och samma publik men olika mottagare, är det logiskt att koppla samman tillstånden. Det handlar om att skapa förutsättningar för en teknisk övergång som är nödvändig för att svensk radio ska kunna utvecklas och behålla sina lyssnare.

- 1.** Nuvarande DAB-tillstånd förlängs från 2022 med en ny tillståndspanoroden om åtta år fram till 2030 för de bolag som påbörjat sina digitala sändningar. Den som idag har FM-tillstånd får dessa förlängda med samma slutdatum som de digitala tillstånden (2030), förutsatt att man investerar i utbyggnad av DAB och är beredd att släcka sina FM-sändningar mellan 2026 och 2030 om regeringen så bestämmer.
- 2.** Under 2020-talet utvärderas användningen. Om tillräckligt många använder DAB nationellt eller i en region, bestämmer regeringen ett datum då FM kan släckas. Om användningen av DAB inte ökat tillräckligt mot slutet av tillståndspanoroden, tas beslut om hur man går vidare efter 2030. För att skapa politisk trygghet tas inga beslut om FM-släckning förrän övergången ser ut att lyckas.

Tidigt beslut om plattformarna krävs

Regeringen skriver att syftet med uppdraget till MPRT är att ”öka effektiviteten och förutsägbarheten”, något som kräver att regeringen redan under 2021 tar ett brett grepp om svensk radio och kopplar samman tillstånden. Det som talar för detta är:

- Det handlar om samma företag och samma lyssnare på de båda plattformarna. Det som skiljer är bredden i utbudet och mottagarchipet. Det har inte funnits intresse från andra företag att sända radio, inträdesbarriärerna med nationell reklamförsäljning är höga, så reglerna för plattformarna kan ändras utan att någon kommer att vara utestängd. Om digital radio skulle lyckas ersätta FM, finns möjligheter att senare släppa in nya aktörer.
- Många länder i Europa satsar nu på DAB+ och har också genomfört sammankopplade tillstånd där FM-tillstånd förlängs i utbyte mot investeringar i digital radio. Att digital radio är viktigt understryks av att EU beslutat att digitalradio-mottagare är obligatoriska i nya bilar från 2021.
- Det kan hävdas att staten skulle avstå pengar om FM-auktionen för tillståndsperioden 2026–34 inte blir av. Utan ett samlat besked om radion under 20-talet är det sannolikt att de stora radiobolagens intresse för den svenska radiomarknaden svalnar och den eventuella auktionen skulle i varje fall bli den sista.
- Att förlänga FM-tillstånden med fyra år innebär att radiobolagens kostnader för tillstånden kan skrivas av under en längre period och därmed frigörs ett ekonomiskt utrymme som kan användas för att investera i digital radio. Genom att bolagen får sina FM-sändningar säkrade till 2030 skapas en trygghet för att fortsätta de redan påbörjade digitala sändningarna via DAB.
- Att koppla samman tillstånden bygger på samma principer som radiosamordnaren Nina Wormbs föreslog i en utredning från 2014. Skillnaden är att det gått nästan tio år och att en övergång skulle göras mer flexibel än samordnarens förslag. Det är regeringen som under senare delen av 20-talet beslutar om och i så fall när den ena plattformen kan ersätta den andra.

Ett samlat grepp om svensk radio är nödvändigt för att få de svenska bolagen att investera i digital radio och därmed säkra svensk tillståndsgiven radio för överskådlig tid.

Stockholm 2020-12-17

Christer Modig
Vice President, Radio
Nordic Entertainment Group

Myndigheten för press, radio och tv
Att: Ulrika Stridbeck
Box 33
121 25 Stockholm-Globen

registrator@mppt.se

Stockholm den [datum]

Dnr 20/05285

Uppdrag att analysera behovet av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio

Med hänvisning till er inbjudan att inkomma med synpunkter på behovet av en synkronisering, på vilka sätt en synkronisering kan uppnås och konsekvenserna av olika alternativ, får NRJ Sweden AB ("NRJ") lämna följande svar.

Behov av synkronisering

NRJ välkomnar en synkronisering av tillståndsperioderna. Enligt vår uppfattning är det uppenbart för alla aktörer i branschen att för att nå framgång med digital kommersiell radio behövs under översiktligt tid en parallell och stark analog verksamhet.

Hur synkroniseringen sker och konsekvenser

NRJ liksom övriga aktörer i branschen behöver långsiktiga och förutsebara regler samt sådana ekonomiska villkor som säkerställer att aktörerna med lönsamhet kan bära de väsentliga investeringar som behövs för att bygga ut den digitala kommersiella radion.

I ljuset av ovanstående behöver de digitala licenserna förlängas med en åttaårsperiod, dvs till 2030, och som en konsekvens därav förlängs de analoga licenserna till samma tidpunkt.

Vi föreslår således att de analoga licenserna förlängs från 2026 till 2030. Villkoren för förlängningsperioden föreslår vi är oförändrade, dvs att redan betalade licensavgifter även täcker förlängningsperioden. I gengäld åtar sig licenstagarna att bygga ut den digitala radion. Att detta framstår som en skälig avvägning motiveras också med att den pågående Corona/Covid-19-situationen inneburit väsentligt försämrade förutsättningar för den kommersiella radiobranschen med intäktstapp i storleksordningen 10-20% under 2020, och det faktum att branschen emotser negativa effekter även under 2021 och 2022. Förlängningen innebär således en möjlighet för drabbade licensinnehavare att i viss mån återhämta förlorade intäkter och dessutom investera för framtiden.

Att enbart förlänga de digitala licenserna till 2026 anser NRJ är ett betydligt sämre alternativ, eftersom bristen på förutsebarhet då riskerar att påverka investeringsviljan negativt.

Som ovan

NRJ Sweden AB

Richard Mazeret
VD

Myndigheten för press, radio och tv
Arenavägen 55
121 77 Johanneshov

Svar angående uppdrag att analysera behovet av att synkronisera tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio. Diarienummer 20/05285

Önskemål:

För att skapa en så livskraft kommersiell plattform för radio med givna förutsättningar i Sverige önskar vi för framtiden att nuvarande digitala radiotillstånd förlängs till och med 31 juli 2026 då nuvarande analoga tillståndsperiod avslutas.

Att de stationer som idag har ett analogt FM tillstånd också tilldelas ett digitalt dito för samma period. Övrigt sändningsutrymme utlystes för perioden september 2022 - juli 2026 för att därefter vara synkroniserade.

Vi önskar därför att myndigheten i sitt uppdrag samtidigt upplyser regeringen om vikten att inleda en översyn kring framtida synkronisering av de olika plattformerna för distribution för den kommersiella radion efter juli 2026.

Då skapas samtidigt grunden för det plattformsberoende framtida radiolandskapet som i sin tur ger en långsiktig förutsägbarhet för radioföretagen med investeringar för framtiden.

Bakgrund:

Den Svenska kommersiella radion är en viktig del i det totala medialandskap som står under stark förändring i COVID-19 fotspår. Varje vecka lyssnar en majoritet av landets befolkning någon gång på de reklamfinansierade stationerna som innehar ett analogt sändningstillstånd. Lyssnandet som under många år har legat stabilt på en överväldigande majoritet mot FM som huvudbärare och cirka 15% digital via olika streamingtjänster har nu i en snabbare takt fragmentiserats.

Lyssnat går mer och mer mot en plattformsberoende lyssning där konsumenten i mycket större utsträckning är omedveten om vilken ljudbärare man för tillfället använder. Huvudsaken är att det "låter"! I detta teknikskifte som vi befinner oss i, där distributionstekniker som FM, IP baserat ljud via tex 4G, 5G och fiber och införandet av kravet av DAB bilradiomottagare (Direktiv 2018/1972), gör att möjligheten till att konsumera ljud är större än någonsin. Dock är det fortfarande det analoga som är basen i all mottagning av radio.

Sedan MPRT's beslut i oktober 2014 (Dnr 12/01960) om att tilldela totala 21 nationella, 4 lokala och 6 regionala digital radio tillstånd har mycket hänt i världen för DAB tekniken. Från att då varit ett system som mångt och mycket levde vid sidan av de dominerande FM systemet med låg teknisk och lyssnar räckvidd. Tills idag med majoriteten av de Europeiska länderna som har fullt utbyggda distributionsnätverk där radiostationer med solida affärsplaner kan få långsiktiga möjligheter att sända. Detta har lett till att både nya men också stora etablerade mediabolag nu har ett aktivt intresse att satsa på tekniken.

De finns i Sverige idag 3 större aktörer för kommersiell radio NENT, Bauer Media, franska NRJ
Samt det enda regionala aktören Nya Radio City som bland annat driver Sveriges största regionala radiostation på analoga tillstånd Retro FM.

Mattias Gustavsson & Robert Persson

Nya Radio City AB

Myndigheten för press, radio och tv
121 25 Stockholm-Globen

Dnr: 20/05285.

**Sveriges Radio AB:s yttrande över regeringens uppdrag till
Myndigheten för press, radio och tv att analysera behovet av
att synkronisera tillståndsperioderna för analog och
digital kommersiell radio**

Stockholm den 22 december 2020

Cilla Benkö
verkställande direktör

105 10 Stockholm
Besök: Oxenstiernsgatan 20
Tel: 08-784 50 00
Fax: 08-784 15 00

Org.nr: 556419-3232
Styrelsens säte: Stockholm

Inledning

Sveriges Radio AB har inbjudits att lämna synpunkter på rubricerat uppdrag.

Synpunkter från berörda radioföretag

Enligt uppdraget bör Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) inhämta synpunkter från berörda radioföretag. Sveriges Radio välkomnar denna möjlighet att yttra sig över frågorna i uppdraget. Av större betydelse för Sveriges Radio är möjligheten till fortsatt dialog med myndigheten i ärendet. Sveriges Radios tolkning av uppdraget till MPRT är att myndigheten bör inhämta synpunkter på analysen, rekommendationerna och inte minst konsekvensbeskrivningen som görs innan uppdraget slutredovisas.

Ett starkt dual system

Sveriges Radio värnar ett starkt "dual system" – ett starkt Sveriges Radio sida vid sida med starka svenska kommersiella medier som erbjuder ett högkvalitativt utbud för en publik i Sverige. Därför välkomnar Sveriges Radio att syftet med MPRT:s förslag ska vara att öka effektiviteten och förutsebarheten för radioföretag med verksamhet i Sverige. Vikten av exempelvis förutsebarhet gäller förstås även för Sveriges Radio.

MPRT:s uppdrag ska inte påverka Sveriges Radios tillstånd

Sveriges Radios uppdrag som beslutas av riksdagen innebär enligt sändningstillståndet rätt att i hela landet samtidigt sända fyra program i FM-nätet samt i vissa delar av landet sända 10 program via digital sändningsteknik. Företagets nuvarande sändningstillstånd löper från den 1 januari 2020 till 31 december 2025. Därefter kommer tillståndsperioderna för public service-företagen vara åtta år.

Sveriges Radio välkomnar att det tydligt framgår i uppdraget till MPRT att uppdraget endast rör den kommersiella radions sändningstillstånd. Varken innehållet i Sveriges Radios tillstånd eller tiden de gäller ska påverkas av MPRT:s uppdrag eller förslag. Det är en väletablerad princip att ändringar av tillståndsvillkoren för public service-företagen under tillståndsperioden bör undvikas för att värna public service-företagens oberoende. Allt annat skulle riskera att skada företagens planeringsförutsättningar, och därmed försvaga verksamhetens oberoende.

Synkronisering av tillståndsperioder i radiobranschen är inte ett uttalat mål

Som framgår i MPRT:s uppdrag har regeringen bedömt att det vore önskvärt om public service-företagens tillståndsperioder är synkroniserade med övriga tillstånd att sända tv som Myndigheten för press, radio och tv meddelar (prop. 2017/18:261 s. 49). Noterbart är att olika regeringar har gjort en annan bedömning i förhållande till radio (t.ex. prop. 2008/09:195 s. 32, prop 2017/18:261 s. 49). När det gäller radion är den bedömning som tidigare gjorts, och som fått stöd från riksdagen, den följande: *”på radioområdet finns inte ... samma osäkerhet om tillgängligt frekvensutrymme som kan uppstå på tv-området, vilket gör att längden på tillstånden att sända radio inte behöver koordineras av det skälet”* (prop. 2017/18:261 s.49).

Viktiga faktorer att ha med i en konsekvensanalys

I MPRT:s uppdrag ingår att analysera på vilka sätt en synkronisering av den kommersiella radions sändningstillstånd kan uppnås och beskriva konsekvenserna av olika alternativ.

I myndighetens konsekvensanalys är det viktigt att hänsyn tas till en rad faktorer

Ändrade förutsättningar – t.ex. ändrade villkor eller tillståndsperioder för den kommersiella radion – kan påverka diskussionen om framtiden för analog radio och för digitalradio i Sverige. I så fall är det viktigt att en sådan diskussion förs utifrån en gemensam bild.

FM-nätet

Publiken kommer under överskådlig tid i huvudsak att fortsätta konsumera Sveriges Radios utbud via marksändningar, framförallt FM. Även om det parallella utbudet som tillgängliggörs via internet får en allt större betydelse kommer vikten av FM sannolikt inte att minska de närmaste åren.

Beredskapsuppdraget

Viktigt är också Sveriges Radios centrala roll i landets förmåga att hantera fredstida kriser och situationer av höjd beredskap, inte minst via VMA-uppdraget. Systemet bygger på att informationen når dem som befinner sig i närheten av en allvarlig händelse. Att det finns en upparbetad vana hos befolkningen att vända sig till just Sveriges Radio vid kris bygger på en rad faktorer: Sveriges Radios oberoende och opartiska journalistik, att Sveriges Radios FM-nät ska nå 99,8 % av befolkningen, att Sveriges Radios system för att sända i FM är driftsäkert, tål stora påfrestningar. Radio har också den avgörande fördelen att sändningarna kan tas emot med enklare utrustning. En lika central faktor är att så många som möjligt anser att de hittar något i Sveriges Radios FM-utbud som passar dem och som ger ett personligt värde.

Sändningar via digitalradio

Även om kommersiell radio har inlett digitala sändningar är det oklart i vilken omfattning som digitalradio kommer att användas av publiken för att få tillgång till ett svenskt radioutbud. Det är olyckligt att beslut inte fattats om Sveriges Radio ska ingå i en digitalradioutbyggnad eller ej, och hur en sådan finansieras. Det innebär att det saknas rimliga förutsättningar för Sveriges Radio att utveckla digitalradio och därmed också för hela radiobranschen. En eventuell övergång till digitalradio kräver både politiska beslut och offentlig finansiering. De analyser som tidigare gjorts om de ekonomiska förutsättningarna för en sådan övergång skulle, om ett sådant politiskt beslut fattas, behöva uppdateras.